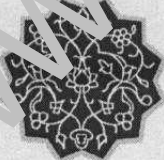

حسابداری رفتاری

مهرداد فتحی

نشریه علمی دانشگاه گیلان

بهار ۱۳۹۸

سرشناسه: فتحی، مهرداد، ۱۳۶۷-

Fathi, Mehrdad

عنوان و نام پدیدآور: حسابداری رفتاری/تالیف مهرداد فتحی.

مشخصات نشر: تهران: نشر هنر و علوم دانشگاهی، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۱۹۲ ص: جدول، نمودار. ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۹۷-۱۰-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: حسابداری مدیریت -- جنبه‌های روانشناسی

موضوع: Managerial accounting -- Psychological aspects

موضوع: حسابداری مدیریت

Managerial accounting

رده بنی کنگره: HF۵۶۵۷/۴/ف۲ح۵ ۱۳۹۸

رد بندی دیویی: ۶۵۸/۱۵۱۱

سماره کتابشناسی ملی: ۵۶۳۵۲۴۴

سازمان اسناد و کتابخانه ملی

www.nli.ac.ir

حسابداری رفتاری

تالیف: مهرداد فتحی

ناشر: نشر هنر و علوم دانشگاهی

چاپ: چاپخانه پیشگام

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۹۷-۱۰-۱

قیمت: ۲۲,۰۰۰ تومان

این اثر مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان ۱۳۴۸ است.

مسئولیت صحت مطالب کتاب به عهده نویسنده است.

۰۲۱ ۴۳۸۵۷۱ ۲۴ ☎ ۰۲۱ ۳۳۲۰ ۲۴۸۷

فهرست مطالب

۱.....	پیشگفتار	۱
۳.....	فصل اول: مبانی.....	۳
۴.....	۱-۱ رویکرد تجویزی.....	۴
۶.....	۲-۱ رویکرد توصیفی.....	۶
۷.....	فصل دوم: حسابداری رفتاری.....	۷
۹.....	۲-۱ قلم حسابداری رفتاری.....	۹
۱۰.....	۲-۲ کاربردهای حسابداری رفتاری.....	۱۰
۱۳.....	۳-۲ روش‌های پژوهش در حسابداری رفتاری.....	۱۳
۱۵.....	۴-۲ سیر تدریجی تأمل در حسابداری رفتاری.....	۱۵
۱۸.....	۵-۲ تئوری‌های روانشناسی حاکم بر حسابداری رفتاری.....	۱۸
۲۲.....	۶-۲ روانشناسی شناختی.....	۲۲
۲۳.....	۲-۶-۱ اثرات انگیزشی.....	۲۳
۲۴.....	۲-۶-۲ اثرات اطلاعاتی.....	۲۴
۲۴.....	۷-۲ عوامل رفتاری تأثیرگذار بر تصمیمات سرمایه‌گذاران.....	۲۴
۲۵.....	۲-۷-۱ جنسیت و سرمایه‌گذاری.....	۲۵
۲۵.....	۲-۷-۲ سن و سرمایه‌گذاری.....	۲۵
۲۶.....	۳-۷-۲ شخصیت و سرمایه‌گذاری.....	۲۶
۲۶.....	۴-۷-۲ فرهنگ و سرمایه‌گذاری.....	۲۶
۲۶.....	۸-۲ روانشناسی و عصب‌شناسی در تصمیم‌گیری مالی.....	۲۶
۲۷.....	۹-۲ اساس شناختی تصمیمات مالی.....	۲۷
۲۷.....	۱۰-۲ سواد مالی.....	۲۷

- ۱۱-۲ روش رفتاری ۳۰
- ۱۲-۲ روش پردازش اطلاعات توسط انسان ۳۱
- ۱-۱۲-۲ روش مبتنی بر الگوی عدسی ۳۲
- ۲-۱۲-۲ قضاوت مبتنی بر احتمالات ۳۲
- ۳-۱۲-۲ رفتار پیش از تصمیم ۳۲
- ۴-۱۲-۲ روش مبتنی بر شیوه شناخت ۳۳

۳-۵ مدل سوم: مالی رفتاری.....

- ۱-۳-۵ مدل رفتاری ۴۶
- ۲-۳-۵ مالی رفتاری: تعریف و مفاهیم ۴۸
- ۳-۳-۵ ابعاد و رویکردهای نظریه مالی رفتاری ۴۹
- ۴-۳-۵ رویکردهای مالی رفتاری ۵۱
- ۵-۳-۵ مالی رفتاری رفتاریات ۵۲
- ۶-۳-۵ نظریه کلاسیک تصمیم گیری ۵۳
- ۷-۳-۵ تصمیم گیری بر مبنای رضاء محدود ۵۵
- ۸-۳-۵ مدل بازخورد ۶۰
- ۹-۳-۵ سرمایه گذاران منطقی در مقابل سرمایه گذاران عادی ۶۳
- ۱۰-۳-۵ مبانی نظری مالی رفتاری ۶۸
- ۱۱-۳-۵ کشف مالی رفتاری از طریق نشانه های آن ۷۱
- ۱-۱۱-۳ انحرافات رفتاری ۷۱
- ۳-۱۱-۳ دیدگاه محدود ۷۳
- ۴-۱۱-۳ خطای فرافکنی (شاخص یا تعمیم دهی) ۷۱
- ۵-۱۱-۳ دوری از تاسف و پشیمانی ۷۳
- ۶-۱۱-۳ نقطه اشتراک تعاریف ۷۵
- ۱۲-۳ مالی رفتاری خرد و کلان ۷۵

- ۱۳-۳ خطاهای ادراکی و مالی رفتاری ۷۵
- ۱۴-۳ نوروفایننس و شبکه های عصبی در مالی ۷۷
- ۱۵-۳ چارچوب های نظریه نوین مالی ۸۰
- ۱۶-۳ مطالعات انجام شده درباره نظریه نوین مالی ۸۲
- ۱۷-۳ نقد نظریه بازارهای کارا ۸۳
- ۱۷-۳-۱ روانشناسی شناختی و فرآیندهای تصمیم گیری شهودی ۸۴
- ۱۸-۳ محدودیت در آربیتراژ و نظریه انتظارات ۸۶
- ۱۹-۳ آربیتراژ، مالی رفتاری و کارایی بازار ۸۹
- ۲۰-۱ روانشناسی اعداد و تجمع قیمت ها ۹۲
- ۲۱-۳ رفتار سرمایه گذاران اختلال زا و حباب قیمتی ۹۴
- ۲۲-۳ سرمایه نوین مالی و مالی رفتاری ۹۶
- ۲۳-۳ دلیل نیاز به مالی رفتاری ۱۰۰
- ۲۴-۳ ایراد بر مالی رفتاری ۱۰۱

فصل چهارم: تاریخچه مطالعات رفتاری در اقتصاد و مالی ۱۰۳

- ۱-۴ سوگیری نماگری و متغیرهای بنیادین حسابگری ۱۰۵
- ۲-۴ تورش های رفتاری (سوگیری های رفتاری) ۱۰۹
- ۱-۲-۴ سوگیری های فردی ۱۱۰
- ۲-۲-۴ سوگیری های قضاوت ۱۱۰
- ۳-۲-۴ سوگیری اشتباه در اولویت بندی ۱۱۲
- ۴-۲-۴ سوگیری زیان گریزی ۱۱۳
- ۵-۲-۴ سوگیری پیامد تصمیم گیری ۱۱۳
- ۳-۴ حرص و طمع و رفتار مالی ۱۱۵
- ۱-۳-۴ حرص و طمع و مخارج ۱۱۹

۲-۳-۴ حرص و طمع، پس انداز، بدهی ۱۱۹

فصل پنجم: حسابداری مدیریت رفتاری ۱۲۳

۱-۵ مقدمه‌ای بر مسیر تاریخی حسابداری مدیریت رفتاری ۱۲۳

۲-۵ روان‌شناسی شناختی ۱۲۵

۳-۵ علوم اجتماعی اساسی یا اصولی ۱۲۶

۴-۵ مباحث اصلی در حسابداری مدیریت رفتاری ۱۳۳

۵-۵ مدلی مفهومی برای حسابداری مدیریت رفتاری ۱۳۷

۶-۵ تبیین نظری حسابداری مدیریت رفتاری ۱۳۸

۵- سطوح مختلف حسابداری مدیریت رفتاری ۱۴۰

۷-۵ ۱- سطح فرد ۱۴۰

۷-۵ ۲- سطح گروه ۱۴۱

۷-۵ ۳- سطح سازمان ۱۴۲

۷-۵ ۴- سطح جامعه سرمایه‌گذاری ۱۴۳

۸-۵ تئوری‌های روانشناسی مبنای مدیریت رفتاری ۱۴۳

۸-۵ ۱- اثرات انگیزشی ۱۴۴

۸-۵ ۲- اثرات اطلاعاتی ۱۴۵

۹-۵ نظریه کلاسیک تصمیم‌گیری ۱۴۸

۱۰-۵ تصمیم‌گیری بر مبنای ارضاء محدود ۱۵۰

۱۱-۵ سوگیرهای فردی ۱۵۲

۱۱-۵ ۱- سوگیری‌های قضاوت ۱۵۲

۱۱-۵ ۲- سوگیری اشتباه در اولویت‌بندی ۱۵۳

۱۱-۵ ۳- سوگیری پیامد تصمیم‌گیری ۱۵۴

فصل ششم: اقتصاد رفتاری ۱۵۹

۱-۶ تعریف و تبیین اقتصاد رفتاری ۱۶۰

۲-۶ فروض و اصول اقتصاد رفتاری ۱۶۲

۲-۶-۱ فرض انسان اقتصادی ۱۶۳

۳-۶ تأمین مالی بر اساس رویکرد رفتاری (اقتصاد رفتاری) ۱۶۶

۴-۶ اقتصاد رفتاری و فرار مالیاتی ۱۶۷

۵-۶ تئوری مطلوبیت غیر انتظاری ۱۶۹

۶-۶ املاات اجتماعی ۱۷۱

۷-۶ مالیت و فرار مالیاتی در ایران ۱۷۴

فصل هفتم: نمونه‌هایی از تحقیقات انجام شده ۱۷۵

۱-۷ اثر «نمودارهای رنگ» در ارائه «اطلاعات مالی پیچیده» برای انواع

تصمیمات مالی ۱۷۵

۱-۷-۲ مروری بر روش‌های صورت گرفته نمودار رنگی ۱۷۷

۱-۷-۳ فرضیات تحقیق ۱۷۷

۱-۷-۴ نتایج تحقیق ۱۷۸

۲-۷ محیط اطلاعاتی بدون ساختار، شبکه‌های ساختی سرمایه‌گذاران و

ظرفیت پردازش اطلاعات انسانی ۱۷۹

۱-۲-۷ مبانی نظری و پیشینه پژوهش ۱۸۰

۲-۲-۷ بحث و نتیجه‌گیری ۱۸۱

۳-۲-۷ شبکه‌های شناختی تصمیم‌گیری ۱۸۲

۴-۲-۷ مدل مفهومی تحقیق: مدل شناختی ۱۸۴

۵-۲-۷ نتیجه‌گیری ۱۸۶

منابع ۱۸۸

پیشگفتار

علم رفتاری به درک، توضیح دادن و پیش‌بینی رفتار انسان می‌پردازد و مشاهده منظم رفتار انسان را به‌منظور تأیید فرضیه‌های مشخص از طریق آزمایش و به اعتبار تغییرات قابل‌مشاهده در رفتار، نشان می‌دهد. یکی از گرایش‌های حسابداری که به تازگی ارتباط میان رفتار انسان و سیستم حسابداری می‌پردازد، حسابداری رفتاری است.

هدف حسابداری رفتاری، اندازه‌گیری و ارزیابی عوامل رفتاری مربوط و ارائه نتایج گزارش‌ها به تصمیم‌گیرندگان درون و برون‌سازمانی است. همچنین، این بخش از اطلاعات گزارش‌های حسابداری را تکمیل نموده و در اختیار مدیران و تصمیم‌گیرندگان سازمان قرار می‌دهد.

در دنیای پرتلاطم و رقیبی امروز سازمان‌ها برای حفظ بقا نیازمند شیوه‌های جدید، سریع و قابل‌اتکاتری برای کسب اطلاعات هستند. در جهت رفع این‌گونه نیازها، سیستم‌های اطلاعاتی به‌طور مدام و مستمر مستلزم تغییرات و اصلاحاتی هستند. در این میان تغییرات جنبه‌های رفتاری می‌تواند نقش مهمی در کسب اطلاعات داشته باشد، زیرا بهترین سیستم‌ها هم بدون حمایت افرادی که با آن کار می‌کنند، موفق نخواهند بود.

توجه به این گرایش حسابداری از زمانی آغاز شد که مدیران و حسابداران نیاز به توجه بعد غیرمالی حسابداری را احساس کردند. وجود سیستم‌های حسابداری و گزارش‌های مالی تمامی اطلاعات موردنیاز را برای تصمیم‌گیری فراهم نمی‌کند. لذا توجه به جنبه رفتار انسانی و چگونگی تأثیرگذاری آن بر سیستم‌های حسابداری ضروری است. این اطلاعات اگرچه جنبه غیرمالی دارند ولی به درک تصمیم‌گیرندگان و افزایش محتوای اطلاعاتی صورت‌های مالی کمک می‌کنند.

بنابراین به‌منظور ارائه تصویر اقتصادی بهتری از سازمان، درج اطلاعات رفتاری به‌عنوان مکمل اطلاعات مالی و غیرمالی موجود ضروری می‌باشد. اما با توجه به

اینکه این اطلاعات جنبه غیرمالی دارند در نتیجه اندازه‌گیری این اطلاعات و اندازه‌گیری میزان اثرگذاری این پدیده‌های رفتاری بر موفقیت آینده سازمان و همچنین امکان مقایسه و ارزیابی این اطلاعات با شرکت‌های مشابه بسیار مشکل است.

به‌منظور آشنایی بیشتر دانشجویان و فارغ‌التحصیلان حسابداری با مفاهیم حوزه حسابداری رفتاری این کتاب به تعریف این موضوع و عوامل سازنده آن می‌پردازد. بدوایم این نوشته به آشنایی بیشتر جامعه حسابداری با موضوع حسابداری رفتاری کمک نماید.

مهرداد فتحی

اسفند ۱۳۹۷